

Pogovor z doc. dr. Pavlom Skokom

Prosila bi vas da se predstavite našim bralcem

Po zaključeni II. gimnaziji v Mariboru sem se vpisal na študij splošne medicine na Medicinski fakulteti v Ljubljani, ki sem ga zaključil leta 1984. V naslednjem letu sem služil vojaški rok, nato pa sem se za eno leto zaposlil v Zdravstvenem domu Maribor. 1987 sem se zaposlil na internem oddelku tukajšnje ustanove, 1992 pa sem opravil specialistični izpit iz interne medicine. Po zaključenem študiju sem opravil podiplomski študij iz pedagogike na Filozofski fakulteti v Ljubljani in podiplomski študij biomedicine na Medicinski fakulteti v Ljubljani. Doktoriral sem 2001. Leto kasneje sem bil imenovan za docenta pri predmetu Interna medicina.

Zaposlen sem na oddelku za gastroenterologijo in endoskopijo. Raziskovalno se ukvarjam zlasti z zapleti ulkusne bolezni, posledicami izkoreninjenja okužbe bakterije *Helicobacter pylori* na sluznici zgornjih prebavil, neželenimi učinki zdravljenja na sluznico zgornje prebavne cevi in pomenom slikovnih metod v gastroenterologiji.

Ste prodekan na Medicinski fakulteti v Mariboru; kakšna je vloga te fakultete v slovenskem prostoru?

Vsebinsko osnovo za pripravo študijskega programa Splošna medicina je podal nacionalni program visokega šolstva leta 2002, v katerem je bila opredeljena potreba po razširitvi študija medicine v Sloveniji. Dodaten zelo pomemben argument pa je predstavljala tudi projekcija Ministrstva za zdravje do leta 2020, ko naj bi po izračunih v Sloveniji manjkalo do 25 odstotkov zdravnikov. Že v tem obdobju je število zdravnikov na 1000 prebivalcev med najnižjimi v primerjavi z deželami v Evropski uniji. Nedvomno pa je ustanovitev Medicinske fakultete v Mariboru bila tudi ena od prioritet nadaljnjega razvoja Univerze v Mariboru v sodelovanju s Splošno bolnišnico Maribor. Tako, kot je program Medicinske fakultete obogatil Univerzo v Mariboru, pričakujemo tudi, da bodo možnosti izobraževanja v tem okolju ustvarile pogoje za enakovredno, konkurenčno sodelovanje slovenskih zdravnikov v evropskem in mednarodnem prostoru.

Kakšen je program podiplomskega študija Medicinske fakultete Univerze v Mariboru?

Podiplomski študij Biomedicinska tehnologija je bil ustanovljen, da bi povezal različne naravoslovne vede, ponudil možnosti znanstvenoraziskovalnega dela diplomantom različnih fakultet ter pridobivanja novih spoznanj na teh področjih. Študij traja šest semestrov, študijske obveznosti pa so v skladu z zakonom o visokem šolstvu ter merilih sveta republike Slovenije za Visoko šolstvo ovrednotene po evropskem prenosnem kreditnem sistemu (ECTS). Celoten program, ki je ovrednoten s 180 kreditnimi točkami, se lahko na ta način neposredno vključuje v mednarodno izmenjavo študentov v deželah, kjer uporabljajo ta sistem. V prvem letniku so obvezni predmeti: Bioinformatika, Seminar I ter IRD (individualno raziskovalno delo), od nabora petih temeljnih predmetov pa študent izbere tri. Med temeljne predmete sodijo: biofizika, biokemija, molekularna biologija genetika in farmacevtska biotehnologija. V drugem letniku so izbirni predmeti, skupaj 65, kandidat izbere 3, preostanek obveznosti iz drugega letnika predstavlja individualno raziskovalno delo. Tretji letnik, ki je tudi ovrednoten s 60 kreditnimi točkami kot prva dva, je namenjen IRD in izdelavi doktorske disertacije.

Bi lahko primerjali svoj podiplomski študij s podiplomskim programom na fakulteti v Mariboru? Kaj pa s podiplomskim študijem Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani?

Sam sem zaključil podiplomski študij Medicinske fakultete v Ljubljani. Že med študijem sem imel večkrat vtis, da moram opravljati obveznosti ali izpite iz vsebin, ki mi kasneje pri izdelavi doktorske naloge ali pri lastnem raziskovalnem delu ne bodo pomembneje pomagali. Želel bi, da bi imel že takrat možnost izbora določenih predmetov, pri katerih bi imel interes in bi obogatile moje raziskovalno in s tem tudi klinično delo.

Prednost podiplomskega študija v Mariboru vidim predvsem v tem, da so obveznosti v drugem letniku individualno prilagojene izboru posameznega kandidata, da je pomemben delež študijskih obveznosti namenjen individualnemu raziskovalnemu delu, kot otežujoče dejavnike pa vidim relativno kratkost študija, tri leta, in nujnost, da pred zagovorom doktorske disertacije kandidat objavi v SCI citirani reviji vsebino svoje naloge.

Kaj lahko uvedba Medicinske fakultete in podiplomskega študija prinese mariborski bolnišnici?

Nedvomno je ključni cilj vsakega univerzitetnega programa ustvariti diplomanta, ki bo sposoben reševati tudi zahtevne naloge in izzive v svojem poklicu. Študijski program Splošna medicina je bil z dovoljenjem povzet po medicinski fakulteti v Ouluju na Finskem. Njegova značilnost je tesna prepletenost predmetov znotraj posameznih letnikov in med letniki. Vlogo povezovalnega elementa med temi predmeti imajo moduli PBL, to je učenje na osnovi problemov. Pri tem pouku naj bi se posamezni problemi obravnavali v različnih letnikih in bi omogočili podrobnejše obravnavanje različnih predmetov s povezovanjem le teh pri kliničnih primerih. Na ta način naj bi bili študenti in kasneje diplomanti sposobni ustvarjalo reševati klinične primere.

Učenje na osnovi problemov pomeni, da skušamo povezovati probleme v medicini od poznavanja teorije do usposabljanja v kliničnem okolju in doseganja zadnje stopnje - samostojnosti pri odločitvah. Tako, kot je namen dodiplomskega študija izobraziti bodočega zdravnika za njegovo klinično delo, je namen podiplomskega študija primerno izobraziti strokovnjake, ki bodo sposobni samostojno uporabljati in razvijati raziskovalno metodologijo na določenih interdisciplinarnih področjih, ki bodo lahko svoje znanje prenašali na zahtevnejših

ravnih pedagoškega procesa in ki bodo vzpodbujali klinično-raziskovalno delo v tem okolju. Kvaliteten diplomski in podiplomski študij zagotavljata priliv ustrežno izobraženih strokovnjakov, ki bodo sposobni konkurenčnega delovanja v evropskem prostoru.

V prvem letniku so zgolj predklinični predmeti (biofizika, kemija ...); zakaj menite, da so potrebni, in v kolikšnem obsegu?

Študijske obveznosti podiplomskega doktorskega študija so v skladu z zakonom ter merili Sveta republike Slovenije za visoko šolstvo. Vsebina študija je bila oblikovana primerljivo s podiplomskimi študiji na medicini v Innsbrucku, v Ouluju, Kopenhagnu, Stockholmu in Harvardu.

Predklinični predmeti v prvem letniku naj bi ponudili poglobljena temeljna spoznanja iz teh vsebin in omogočili kasnejše raziskovalno delo kandidatu na podiplomskem študiju. Predmeti prvega in drugega letnika so med sabo povezani. V posameznem letniku naj bi kandidat izbral povezane predmete, ki mu dajejo in poglobijo teoretične podlage za raziskovalno delo. Študijske obveznosti, ki so ovrednotene s kreditnim sistemom, pa omogočajo kandidatu tudi zamenjevanje ali izmenjavo predmetov s sorodnimi študijskimi programi v okoljih, kjer je prav tako veljaven kreditni sistem.

Se naj bolnišnica, ki je, brez dvoma, temelj fakultete, usmeri v temeljne ali aplikativne (klinične) raziskave? Močnejša je na aplikativni strani?

Nedvomno bo potrebno v bodoče razvijati tudi temeljne raziskave, pri tem pa bo potrebno najti način dobrega, ustvarjalnega sodelovanja med Medicinsko fakulteto in SBM. Sam se v razmišljanju bolj nagibam k temu, da bi se na Medicinski fakulteta morali usmeriti in razvijati v temeljne raziskovalne projekte, čas pa bo pokazal, kako naj obe ustanovi najbolje povežeta skupne interese.

Kako naj se mladi raziskovalci znajdejo znotraj kliničnih usmeritev?

Mladi raziskovalci so ob zaposlitvi postavljeni pred zahtevno nalogo. Mislim, da je pri njih ključna vloga njihovega tutorja ali mentorja, ki mu naj pri njegovem raziskovalnem delu svetuje in jih usmerja, pomaga z nasveti, bdi nad njihovim napredovanjem in jih seveda

skuša tudi pripraviti na morebitna razočaranja, ki jih je pri raziskovalnem delu že vsakdo doživel.

Kako uskladiti razlike med specialističnim programom in raziskovalno usmeritvijo podiplomskega programa?

Ključne razlike vidim v tem, da specialistični program ustrezno strokovno usposobi zdravnika za delo na določenem področju. Podiplomski študij pa služi izobraževanju strokovnjakov, ki bodo sposobni samostojno uporabljati in razvijati raziskovalno metodologijo, ustvarjati novo znanje ter to znanje seveda tudi prenašati na druge. Tako kot včasih ne more biti vrhunski strokovnjak na svojem področju tudi dober raziskovalec, se čisto zgodi, da vrhunski raziskovalec ni najprimernejši za klinično delo. Pomembno je, da vsakdo najde področje, v katerem lahko svoje potenciale v celoti izrazi.

Kaj je Seminar I in kako daleč na stopnji raziskovanja naj bi bil študent, da lahko seminar opravi? Pri seminarju naj bi bila prisotna tutor in moderator. Kakšna je vloga obeh?

Namen Seminarja I je predstaviti vsebino raziskovalnega dela ali projekta, s katerim se bo kandidat ukvarjal med svojim podiplomskim študijem. Vsebina seminarja lahko predstavlja pregled področja ali že zasnovan in izoblikovan predlog raziskovalne naloge. Individualno raziskovalno delo v prvem letniku je namenjeno tudi pripravi tega seminarja v pisni obliki in predstavitvi drugemu kandidatu, ob prisotnosti tutorja ali mentorja ter moderatorja. Tutor naj bi z idejami usmerjal kandidata pri pripravi seminarja. Moderator pa bi moral kritično in konstruktivno vrednotiti pisno pripravo seminarja in predstavitev problema, s katerim se želi kandidat ukvarjati. Oblikovanje vsebine in oblike seminarja naj bi kasneje kandidatu olajšalo pripravo vloge za oceno disertabilnosti.

Zelo pomembna je konstruktivna in kritična vloga moderatorja, ki lahko na tej stopnji pripomore k ustreznosti kasnejše vloge za oceno disertabilnosti.

Ob vpisu v drugi letnik morajo kandidati oddati vlogo za oceno disertabilnosti teme doktorske disertacije. Ali menite, da je študij primernejši za specialiste ali »starejše« specializante, ki imajo jasno določeno področje raziskovanja že pred vpisom na podiplomski študij?

Mislim, da so nekatere odločitve kandidatu lažje, če se vpiše na podiplomski študij in ima oblikovano interesno področje svojega raziskovanja ali je vključen v raziskovalno skupino, ki se z določenim problemom ukvarja. V nasprotnem primeru je odločitev o vsebini raziskovalnega dela na podiplomskem študiju težavna, v tem primeru je še toliko pomembnejša vloga tutorja, ki lahko odločilno usmeri kandidata.

Kateri so pogoji za napredovanje v višji letnik? In kaj predstavlja IRD (individualno raziskovalno delo)?

Pogoji za napredovanje v višji letnik, iz prvega v drugega, so opravljene vse študijske obveznosti prvega letnika v vrednosti najmanj 45 kreditnih točk. Za pridobitev teh točk mora kandidat uspešno opraviti obvezno-

sti pri sledečih predmetih prvega letnika: Bioinformatika, Seminar I, IRD - individualno raziskovalno delo. Te obveznosti predstavljajo 30 kreditnih točk. Manjkajoče točke, do 45, pa nabere z opravljenimi obveznostmi iz temeljnih predmetov. Ob začetku študija si izbere tri, za vpis v drugi letnik pa mora uspešno opraviti izpita pri dveh. Vsak temeljni predmet biofizika, biokemija, molekularna biologija genetika in farmacevtska biotehnologija je ovrednoten z 10 kreditnimi točkami.

Pogoj za napredovanje v tretji letnik so opravljene vse študijske obveznosti prvega in drugega letnika v vrednosti skupaj 120 kreditnih točk.

IRD je v študijskem programu ovrednoten v prvem letniku s 15 kreditnimi točkami, v drugem s 45 točkami, v zadnjem letniku pa s 60 kreditnimi točkami. Označuje delež študija, ki naj bi bil v prvem letniku namenjen pripravi Seminarja I in izvrševanju ostalih študijskih obveznosti. V drugem letniku je namenjen raziskovalnemu delu, v tretjem letniku pa pripravi in izdelavi doktorske disertacije. IRD je namenjen tudi pripravi članka s področja doktorata, ki mora biti pred zagovorom objavljen v reviji, ki jo indeksira SCI. Poenostavljeno predstavlja IRD ovrednoten delež študijskega programa, namenjenega raziskovalnemu delu kandidata.

Kaj menite o sprejemnem izpitu ob vpisu na podiplomski študij in kaj bi svetovali bodočim podiplomskim študentom, da ga kar najbolje opravijo?

Zaradi omejitve vpisnih mest na podiplomski študij je bilo nujno, da v skladu s obstoječo zakonodajo ter mnenjem Sveta republike Slovenije za Visoko šolstvo vpeljemo sprejemni postopek oziroma izpit. Izбира kandidatov za študij temelji na podlagi poprečni oceni študija, oceni diplomske ali magistrske naloge in uspehu pri izbirnem izpitu. Vsebina izbirnega izpita je sestavljena iz pisnega izpita s področja medicine, naravoslovja in tehnike. Z željo vrednotiti tudi minulo delo kandidata je v letošnjem letu kandidatu omogočeno, da določen del ocene pisnega izpita nadomesti z oceno dosedanjega znanstvenega in raziskovalnega dela na področju študijskega programa. Glavno merilo za znanstveno delo predstavljajo v tem primeru znanstvene publikacije, iz katerih je razvidna kandidatova ustvarjalnost. Jasno so opredeljena tudi glavna merila za oceno strokovnega dela.

Nedvomno predstavlja sprejemni izpit dodatno breme podiplomskim študentom. Upam, da v naslednjih letih ne bodo več nujni sprejemni izpit in da bomo

lahko sprejeli kandidate, ki bodo imeli ustrezno željo in ustvarjalnost zaključiti ta študij. Še nasvet študentom na sprejemnem izpitu - mislim, da je nujno, da se ga kandidat udeleži neobremenjeno. V lanskem letu so seveda zelo dobre rezultate na sprejemnem izpitu dosegli kandidati, ki so pred nedavnem zaključili študij na medicinski fakulteti.

Kakšne možnosti za vpis na podiplomski študij imajo kandidati, ki so že vpisani na doktorski ali magistrski študij v Ljubljani in bi študij želeli nadaljevati

Kandidati, ki so bili vpisani v preteklosti na podiplomski študij na Medicinski fakulteti v Ljubljani, imajo možnost, da se jim na podlagi vpisa in vloge o priznavanju izobraževanja nekatere obveznosti študijskega programa Biomedicinska tehnologija priznajo. Kandidati,

ki so magistrski študij zaključili z magisterijem znanosti, izpolnjujejo kriterij, da se jim na podlagi vloge priznajo obveznosti prvega letnika in se vpišejo v drugi letnik podiplomskega programa v Mariboru. Kandidati, ki imajo odobreno doktorsko nalogo na MF Univerze v Ljubljani, pa bodo verjetno študij tam zaključili.

Za zaključek bi se želel zahvaliti uredništvu Medicinskega mesečnika, da so mi omogočili predstaviti nekatera dejstva in razmišljanja o podiplomskem študiju Biomedicinska tehnologija na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru. Dodatne informacije lahko podiplomci in bodoči kandidati najdejo tudi v knjižici Biomedicinska tehnologija, ki je izšla junija 2006 in jo je moč dobiti v tajništvu Medicinske fakultete.

Za intervju se vam najlepše zahvaljujem.